

czerwiec 2024

ROZMOWA MIESIĄCA

Nie taki atom straszny jak go malują

Rozmowa

z Miłoszem Motyką

– wiceministrem klimatu i środowiska

**Samorządowy
Kongres
Finansowy**
Local Trends

XVI Europejski
Kongres Gospodarczy

**Ryzyko
i regulacje**
w sektorze bankowym

**Ekonomia
a pandemia**
– recenzja

Szanowni Czytelnicy!

Czerwiec zapowiada się gorący. Koalicja nie doszła do porozumienia w sprawie komisji ds. badania wpływów rosyjskich, więc zamiast w Sejmie, powstanie ona w ramach afiliacji rządowej. Czy przybliży nas do poznania kulisy pewnych decyzji – za wcześniej, by o tym przesądzać, ale podobnie jak w przypadku komisji sejmowych więcej tu teatru politycznego niż próby wyjaśniania czegokolwiek. Każda ze stron usiłuje narzucić swoją narrację, podobnie jak w przypadku wyborów do Parlamentu Europejskiego. Jedni zarządzają strachem, drudzy mówią o konieczności integracji, tyle że w obu przypadkach argumenty natury merytorycznej zastępuje ideologia.

Rozmowa miesiąca tym razem o energetyce atomowej. Choć budzi ona tyleż obaw, co nadziei, to – jak wskazał nasz Rozmówca – brak realnej alternatywy, o ile poważnie myślimy o transformacji, rozwoju i poprawie stanu środowiska.

Reminiscencje z zakończonych niedawno Europejskiego Kongresu Gospodarczego i Samorządowego Kongresu Finansowego stanowią próbę syntezy najważniejszych wyzwań, jakie stoją przed społecznościami europejskimi i lokalnymi. Wspólny mianownik to szeroko pojęte bezpieczeństwo – poczynając od gwarancji sojuszu obronnego NATO, przez zdolności przemysłu obronnego, po niezawodną infrastrukturę krytyczną. W tle wyzwania klimatyczne, demograficzne, presja migracyjna, wpływ technologii na procesy produkcyjne, relacje społeczne, a nawet wojna hybrydowa. Słowem: w wymiarze makro i mikro przemija postać świata, jaki znaliśmy – bezpiecznego i względnie przewidywalnego.

W numerze ponadto kontynuacja cyklu o potrzebach dzieci i młodzieży, a koniec roku szkolnego to zarówno dla ósmoklasistów, jak i maturzystów czas podejmowania życiowych decyzji. Na drugim biegunie seniorzy i stereotyp o ich cyfrowym wykluczeniu, z którym mierzy się w swoim tekście Karol Materna. Z kolei Karol Móravski pochyla się nad strefami czystego transportu. Okazuje się, że w zapale gubimy tak istotne kwestie jak dostęp, co po doświadczeniach czasu pandemii, kiedy to zakazano nawet wstępu do lasów, wydawało się bezpowrotnie minionym wspomnieniem. Rzecz wróciła na wokandę przy okazji decyzji Rady Miasta Krakowa, uchylonej przez sąd. Wydaje się – jak sugeruje Autor – że nadszedł czas, by sprawa zamiast budzić emocje, stanowiła asumpt do debaty społecznej.

Poza tym stałe pozycje, w tym recenzja pracy pod redakcją naszego nieocenionego współpracownika prof. Mariana Goryni *Ekonomia a pandemia COVID-19 – potrzeba bieżących dostosowań czy zmiany paradygmatu?* Stawiam dolary przeciw orzechom, że już sam tytuł stanowi wystarczającą zachętę, by sięgnąć po tę lekturę.

Przewodniczący Rady Programowej,
p.o. redaktora naczelnego

www.eurogospodarka.eu

WYDAWCA

Fundacja Nowe Teraz

ADRES

ul. Zielna 39, 00-108 Warszawa

KONTAKT

tel. redakcja: +22 307 08 83

+48 574 662 644

e-mail: redaktor.naczelnyn@eurogospodarka.eu

PREZES ZARZĄDU FUNDACJI NOWE TERAZ

Andrzej Grudziński

P.O. REDAKTORA NACZELNEGO

Maciej Małek

RADA PROGRAMOWA

prof. zw. dr hab. Andrzej Baładynowicz,

Andrzej Grudziński (Prezes Zarządu Fundacji Nowe Teraz),

Maciej Małek (Przewodniczący Rady),

prof. dr hab. Elżbieta Mączyńska, Karol Móravski,

prof. dr hab. Maria Szyszowska, mec. Janusz Ząber

REDAGUJE

Zespół

ZDJĘCIA NA OKŁADCE

MKiŚ

E-WYDANIE

publio.pl

Redakcja nie odpowiada za treść reklam i ogłoszeń zamieszczonych w piśmie „Eurogospodarka”.

Redakcja zastrzega sobie prawo do wyboru, adustacji, skracania i redagowania tekstów, dodawania własnych tytułów, śródtytułów, nagłówków, przypisów itp., a w przypadku nadesłanych zdjęć i rysunków – wyboru oraz kadrowania. Redakcja nie odpowiada za treść zamieszczonych listów i opinii.

Materiałów niezamówionych redakcja nie zwraca. Wszystkie materiały są objęte prawem autorskim. Przedruki i wykorzystanie materiałów wyłącznie za zgodą redakcji.

WYDARZENIA

6 Aktualności

ROZMOWA MIESIĄCA

8 Nie taki atom straszny jak go malują
– rozmowa z Miłozem Motyką
– wiceministrem klimatu i środowiska

RYNEK

15 Samorządy potrzebują stabilizacji finansowej i długofalowej strategii rozwoju
21 XVI Europejski Kongres Gospodarczy – nowy rozdział w debacie o przyszłości

FINANSE

33 Knowledge as Investment
– wiedza jako inwestycja (część 6)
37 Reminiscencje na kanwie seminarium „Ryzyko i regulacje w sektorze bankowym”

PRAWO

41 Strefy czystego transportu: czas na przemysłowe rozwiązania, a nie polaryzację społeczną. Reminiscencje po wyborach samorządowych 2024

FELIETON

48 Czy Trójkąt Weimarski to remedium na wyzwania w Europie?

SPOŁECZEŃSTWO

50 Cyfrowe perspektywy dla pokolenia silver
56 Rola placówek wsparcia dziennego w życiu dzieci i młodzieży

KULTURA

61 Łączą nas zabytki – list otwarty Władysława Grochowskiego

KALEJDOSKOP

64 Ekonomia a pandemia COVID-19 – ważne pytania, nieoczywiste odpowiedzi (recenzja)

Ekonomia a pandemia COVID-19 – ważne pytania, nieoczywiste odpowiedzi (recenzja)

Maciej Matek

Świat, a zwłaszcza gospodarka nie otrząsnęły się jeszcze z szoku, jakim w skali globalnej były doświadczenia i następstwa czasu pandemii. Poza przerwaniem łańcuchów dostaw, ujawnieniem słabości globalizmu w gospodarce, gdzie zysk był podstawowym, jeśli nie jedynym kryterium decyzji makroekonomicznych, skutki psychospołeczne o wymiarze długofalowym dopiero czekają na analizę i wyciąganie wniosków.

Ważną próbę w tym względzie stanowi praca wydana w ramach cyklu Biblioteka Myśli Ekonomicznej pod redakcją prof. prof. Bogusława Fiedora, Mariana Goryni i Andrzeja Szablewskiego – *Ewolucja nauk ekonomicznych II: Ekonomia a pandemia COVID-19 – potrzeba bieżących dostosowań czy zmiany paradygmatu?* (Wydawnictwo Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, Warszawa 2023). Już na wstępie autorzy opracowania stawiają pytania natury fundamentalnej, formułując kwestię ewolucji nauk ekonomicznych w kontekście wyzwań natury metodologicznej, także, a może przede wszystkim, w aspekcie „społecznej sprawczości i użyteczności nauk ekonomicznych”.

Dyskusja nad rolą nauk ekonomicznych – zgodnie z deklaracją autorów – stanowi kontynuację debaty zapoczątkowanej na długo wcześniej, a istotną cezurę stanowiła w niej praca pod redakcją prof. Mariana Goryni: *Ewolucja nauk ekonomicznych. Jedność a różnorodność, relacje do innych nauk, problemy klasyfikacyjne* (Polska Akademia Nauk, Warszawa 2019).

Pomimo że tematyka klasyfikacji nauk ekonomicznych jest od dawna przedmiotem dyskusji w środowisku ekonomistów, a zwłaszcza członków Komitetu Nauk Ekonomicznych PAN, Rady Naukowej Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego oraz pracowników Instytutu Nauk Ekonomicznych PAN, dopiero nowy kontekst nadał jej wymiar fundamentalny dla prób

diagnozy i naprawy zjawisk, które odbiły się nie tylko na stanie gospodarek, ale także poczuciu bezpieczeństwa interesariuszy oraz zaufania do instytucji przedstawicielskich i nadzorczych. Z całą ostrością ujawnił się wymiar użyteczności nauk ekonomicznych lub jej braku w ujęciu diagnostycznym.

Dostrzegli to autorzy: „Wybuch, przebieg i skutki pandemii COVID-19 przyczyniły się do zapoczątkowania szerokiej dyskusji na temat możliwego wpływu pandemii na modyfikację czy wręcz rewizję sposobu uprawiania nauk ekonomicznych. Zrodziła się potrzeba powrotu do pogłębionej dyskusji na temat ewolucji i klasyfikacji nauk ekonomicznych na forum II edycji konferencji z 2018 roku. Potwierdzały to także opinie wyrażane w czasie posiedzeń i seminariów organizowanych przez Instytut Nauk Ekonomicznych PAN, Komitet Nauk Ekonomicznych PAN i Polskie Towarzystwo Ekonomiczne (PTE)”.

Jak zauważył w swojej recenzji prof. dr. hab. Stanisław Rudolf: „redaktorom monografii udało się zgromadzić wiodących polskich ekonomistów, wyznaczających trendy w rozwoju nauk ekonomicznych. [...] poszczególne opracowania w różnym stopniu odwołują się do pandemii i jej skutków. Niektóre z nich koncentrują się niemal wyłącznie na wpływie pandemii na określone zjawiska ekonomiczne. Inne natomiast traktują pandemię jako dalsze tło dla rozważań. Wszystkie jednak mają na względzie procesy ewolucji nauk ekonomicznych”.

Drugi z recenzentów prof. dr. hab. Piotr Dominiak wskazuje, że: „rozważania podjęte w opracowaniu dotyczą [...] fundamentalnych zagadnień, które są przedmiotem wielu dyskusji i kontrowersji w literaturze światowej. Autorzy piszą o problemach trudnych, wymagających wszechstronnej i głębokiej wiedzy”.

Na rekomendowaną pozycję składa się dorobek konferencji „Ewolucja nauk ekonomicznych (ENE II). Ekonomia a pandemia COVID-19 – potrzeba bieżących dostosowań czy zmiany paradygmatu?”, która odbyła się 22 listopada 2022 roku w Warszawie. W istocie tematyka tej konferencji stanowiła kontynuację dyskusji podjętej już na zorganizowanej w 2018 roku przez Radę Naukową Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego i Komitet Nauk Ekonomicznych PAN konferencji pod tytułem „Ewolucja nauk ekonomicznych. Jedność a różnorodność, relacje do innych nauk, problemy klasyfikacyjne”.

W toku przygotowań do II edycji konferencji jej organizatorzy – Komitet Nauk Ekonomicznych PAN, PTE i Instytut Nauk Ekonomicznych PAN zaproponowali autorom referatów następujące ogólne, kierunkowe ścieżki konferencyjne:

- ewolucja badań wewnątrz dyscyplin i subdyscyplin nauk ekonomicznych – ekonomia i finanse, nauki o zarządzaniu i jakości, geografia społeczno-gospodarcza i gospodarka przestrzenna; inne subdyscypliny według uznania komitetów PAN,

- ewolucja miejsca nauk będących przedmiotem zainteresowania danego komitetu PAN w ramach nauk ekonomicznych albo relacji z naukami ekonomicznymi, ewolucja relacji pomiędzy dyscyplinami i subdyscyplinami nauk ekonomicznych,
- ewolucja relacji pomiędzy naukami ekonomicznymi a innymi dziedzinami i dyscyplinami nauki: imperializm ekonomii jako nauki a współpraca z innymi dziedzinami i dyscyplinami nauk,
- problem interdyscyplinarności w naukach ekonomicznych,
- inne zagadnienia uznane za ważne z punktu widzenia zarysowanego tytułu konferencji.

Ustalono także, że sprecyzowanie szczegółowych, tematycznych ścieżek konferencyjnych dla poszczególnych dyscyplin i subdyscyplin nauk ekonomicznych będzie pozostawione komitetom PAN zaproszonym do współpracy w organizacji konferencji. Główni organizatorzy zaproponowali trzy takie ścieżki dla subdyscypliny ekonomia i finanse:

- wpływ kryzysu pandemicznego na zmianę paradygmatu antropologiczno-behawioralnego ekonomii jako nauki (w perspektywie doświadczeń związanych z kryzysami gospodarczymi i zjawiskami kryzysowymi w rozwoju ekonomii jako nauki),
- kryzys społeczno-ekonomiczny wywołany pandemią COVID-19 a makroekonomia i polityka makroekonomiczna – podstawowe dylematy dotyczące polityki fiskalnej i monetarnej,
- lekcje z kryzysu pandemicznego w kontekście współczesnych megatrendów cywilizacyjno-technologicznych i ekonomicznych.

Merytoryczny program konferencji zawierał trzy sesje plenarne, które obejmowały wymienione niżej wystąpienia oraz dyskusję wokół podjętej w nich problematyki.

Sesja plenarna: ENE – wyzwania metodologiczne – prowadzący: prof. dr hab. Andrzej Szablewski

- „Społeczna sprawczość i użyteczność nauk ekonomicznych w kontekście klasyfikacji dziedzin i dyscyplin naukowych” – prof. dr hab. Bogusław Fiedor, prof. dr hab. Marian Gorynia,
- „Zwrot empiryczny w ekonomii. Przykład badań nad nierównościami” – prof. dr hab. Łukasz Hardt, dr hab. Marek Kośny prof. UEW,
- „Ewolucja metod badawczych i wykorzystywanych danych w badaniach z dyscypliny ekonomia i finanse w obliczu rozwoju nowych technologii i zjawisk pojawiających się w gospodarce światowej” – dr hab. Aneta Hryckiewicz-Gontarczyk, prof. ALK,
- „Współczesne dylematy metod statystycznych i ekonometrycznych w zastosowaniach społeczno-ekonomicznych” – prof. dr hab. Krzysztof Jajuga, prof. dr hab. Józef Pocięcha, prof. dr hab. Mirosław Szreder.

Sesja plenarna: ENE – wyzwania i imperatywy związane ze współczesnymi megatrendami rozwojowymi i czasami wielkich przełomów – prowadzący: prof. dr hab. Wojciech Dyduch

- „Ekonomia i sztuczna inteligencja – sądy i przesady” – prof. dr hab. Tomasz Szapiro,

- „Dezintermediacja finansów – przyszłość bankowości?” – dr hab. Jan Koleśnik prof. SGH,
- „Przywództwo w czasach zarazy” – prof. dr hab. Andrzej Koźmiński,
- „Strategia w czasach przełomów” – prof. dr hab. Wojciech Czakon,
- „Odbudowa gospodarcza po pandemii COVID-19” – dr Wojciech Paczos.

Sesja plenarna: ENE – wyzwania społeczno-demograficzne i przyrodnicze – prowadzący: prof. dr hab. Małgorzata Zaleska

- „Ewolucja nauk ekonomicznych w następstwie zmian środowiska przyrodniczego” – dr Konrad Prandacki,
- „Wyzwania rozwojowe dla rynku pracy i zarządzania zasobami ludzkimi” – prof. dr hab. Eugeniusz Kwiatkowski, prof. dr hab. Łukasz Arendt,
- „Współczesne wyzwania dla polityki społecznej – zwłaszcza obszaru zabezpieczenia społecznego” – prof. dr hab. Gertruda Uścińska,
- „Monitorowanie sytuacji społeczno-ekonomicznej osób w wieku 50 lub więcej lat w Europie – badanie SHARE Corona” – dr hab. Agnieszka Chłoń-Domińczak, prof. SGH.

Struktura i układ treści rekomendowanego państwu opracowania korespondują z przedstawionym programem konferencji. Jak podkreślili we wstępie do publikacji redaktorzy naukowci: „relacjonowana i prowadzona w tej książce dyskusja w żadnym wypadku nie może być uznana za zakończoną”. To być może najistotniejsza z konstatacji, co wszakże sami Państwo ocenią najlepiej, sięgając po lekturę, którą gorąco polecamy. ■

Fot. PTE, Shutterstock